



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE  
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,  
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

**Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>**

**Ingolstadii, [1599]**

**VD16 B 1607**

VI. Oppera Satisfactoria esse Orationem, Ieiunium, & Eleemosynam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

*solùm Veniam apud Deum impetrat, sed etiam quam contri-  
stauerat nuper, latam facit Ecclesiam.*

## CAPVT VI.

*Opera satisfactoria esse, Orationem, Ieiunium,  
& Eleemosynam.*



VARTA sequitur quæstio, Quænam sint illa o-  
pera, quibus pro reatu pœnæ expiando, satisfa-  
cere debemus. Et quidem Philippus Melanch-  
thon cùm in Confessione Augustana, artic. de  
Confessione, inter eos qui sunt de abusibus, & in Apologia  
articuli de Pœnitentia, tum in Locis, tit. de Satisfactione, ab-  
solutè damnat ea opera, in quibus Catholici Satisfactionem  
constituunt, ac dicit esse cæremonias, res inutiles, non man-  
datas diuinitùs, traditiones humanas, &c.

Martinus autem Kemnitius in 2. parte Examinis, pag.  
1094. admittit, opera quæ Satisfactoria dicuntur à Catho-  
licis, vt Orationem, Ieiunium, Eleemosynam, in genere, &  
vt ad vitæ nouitatem pertinent, mandata esse diuinitùs: ta-  
men certam mensuram eleemosynæ, certos dies ieiunio-  
rum, certas preces ad expianda peccata, vel spontè suscepta,  
vel à Sacerdotibus indicta, contendit esse traditiones huma-  
nas, & opera electitia, quæ nullius sint apud Deum precij,  
aut valoris.

Nobis igitur duo probanda sunt. PRIMVM, opera Satis-  
factoria in genere, non esse cæremonias, aut res inutiles, sed  
res utilissimas, quarum in diuinis literis extêr exempla, pro-  
missiones, & præcepta. DEINDE, hæc ipsa opera in particu-  
lari, quatenus à Deo non imperantur, sed spontè ad peccata  
expianda suscipiuntur, grauissima esse Deo, & exemplis Scri-  
pturarum, ac promissionibus confirmari.

Quod igitur ad PRIMVM attinet, sciendum est, Opera sa-  
tisfactoria, ex cõmuni Theologorum sententia, & ex Con-  
cil. Trident. sess. 14. can. 13. esse, Orationem, Ieiunium, & E-  
leemosynam, ac præterea illa omnia, quæ ad hæc tria, tan-  
quam ad quædam præcipua capita reuocantur.

Cur

Cur autem hæc tria præcipuè à Theologis statuantur, duæ sunt causæ. VNA est, quòd debeamus satisfacere per ea bona, quæ nostra sunt, quoad eius fieri potest. Habemus autem tria genera bonorum; animi, quæ Deo damus per Orationem; corporis, quæ Deo damus per Ieiunium; externa, quæ Deo damus per Eleemosynam. ALTERA ratio est, quòd omnia vitia reuocantur ad illa tria, quæ S. Ioannes posuit in epist. cap. 2. concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ. Ieiunium comprimit cõcupiscentiam carnis, Eleemosyna concupiscentiam oculorum, id est, auaritiam, Oratio superbiam vitæ.

Reuocantur autem ad Ieiunium ea omnia, quæ corpus affligunt & concupiscentiæ carnis repugnant, vt cilicia, cineres, flagellationes: reuocantur ad Eleemosynam, quæ repugnant auaritiæ, aut certè in proximi vtilitatem cedunt, vt opera omnia misericordiæ: reuocantur ad Orationem, quæ Deo propriè exhibetur, vt laudes, gratiarum actiones, Contritionis & Confessionis actus.

Quocirca rectè Theologi docent, per actum Contritionis, vt est opus pœnale, semper aliquid pœnæ temporalis, pro qua satisfaciendum erat, remitti: & aliquando tam vehementem esse posse dolorem Contritionis, vt tota pœna remittatur. Quod etiam à nostris doceri, agnoscit Philippus in Apologia Confess. in articulo de Confess. & Satisfactione; & tamen mentiri audet, nos Satisfactionem in cæremoniis, & rebus inutilibus constituere.

His ita constitutis, facillè erit probare Scripturarum testimoniiis ea, in quibus nos ponimus Satisfactionem. Nam de Oratione loquitur Deus in Psalm. 49. *Inuoca me in die tribulationis, eruam te, &c.* vbi simul præceptum, & promissionem videmus. Exemplum habemus Dauidis, qui tot Psalmis compositis, peccata sua coram Deo defleuit; item Manasse, de quo sic legimus, 2. Paralip. 33. *Qui postquam coangustatus est, orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde, coram Deo Patrum suorum, deprecatusq; est eum, & exorauit intentè: & exaudiuit orationem eius, reduxitque eum Hierusalem in regnum suum.* De Ieiunio habemus exemplum Dauidis, vt cætera prætermittam, 2. Reg. 12. item præce-

præce-

præceptum, & promissionem: Ioëlis 2. De Eleemosyna in  
 gne exstat exemplum Tobia 1. præceptum, & promissio, Lu  
 cæ 11. *Date Eleemosynam, & omnia munda sunt vobis.*

R V R S V M hæc tria commendantur ab Angelo, Tobia 11  
*Bona est Oratio cum Ieiunio, & Eleemosyna.* & regulas co  
 rundem trium operum explicat Dominus Matth. 6.

De cinere, & cilicio, quæ ad Ieiunium reducuntur, exstat  
 exemplum in diuinis literis, vt Niniuitarum, Ionæ 3. Davidis  
 ac seniorum Israël, 1. Paral. 21. Idem imperatur Hierem. 4.  
 Ioëlis 1. & alibi. Idem confirmat ipse Dominus, Matth. 11.  
 Denique H I E R O N Y M V S in comment. ad 3. cap. Ionæ: *Sac  
 cus, inquit, & ieiunium, arma sunt pœnitentiæ.*

De flagellatione, ac percussione sui ipsius, quod genus  
 pœnitentiæ præter cetera damnant Aduersarij, habemus e  
 xemplum Apostoli Pauli, 1. Corinth. 9. *Castigo corpus meum,  
 & in seruitutem redigo.* quo loco verbû Græcum *ὑποτιάζω*  
 (vt Theophylactus notat) significat; vsque ad liuorem con  
 tundere. Et quamuis Apostolus similitudinem ducat ab iis,  
 qui in stadio pugnant, ac dicere velit, eo se modo corpus  
 suum malè accipere, ac subiicere, quemadmodum athleta,  
 cùm in stadio aduersarium suum pugnis, ac cæstibus ad liuo  
 rem vsq; contundunt: tamen omninò probabile est, Paulum  
 etiam propriè corpus suum verberibus affecisse; tum quòd  
 vox Græca id significet, tum quòd hoc genus pœnæ etiã ve  
 teribus fuerit vsitatum. Nam Luc. 18. Publicanus pœnitent  
 percutiebat pectus suum: & S. H I E R O N Y M V S postquam di  
 xerat in epist. ad Eustochium de custodia virginittatis: *Horre  
 bant sacco membra deformia. &: Nuda humo vix ossa haren  
 tia collidebam. &: Repugnantem carnem, hebdomadarũ me  
 dia subiugabam.* subiungit: *Memini me clamantem, diem cre  
 brò iunxisse cum nocte, nec prius à pectoris cessasse verber  
 bus, quàm rediret Domino increpante tranquillitas.*

I A M verò hæc ipsa opera, quatenus quoad certum mo  
 dum in particulari, diuinitus mandata non sunt, ac per hoc  
 indebita dici possunt; grata esse Deo, & sancta, atque vtilis,  
 demonstratum est à nobis in secundo libro de Monachis,  
 vbi de Consilijs Euangelicis, & Operibus supererogationis  
 disputauimus.

Ac præter alia, insigne testimoniū habemus in lib. Num. cap. 30. vbi Deus approbat, & sibi reddi iubet, vota spontè facta de ieiuniis, aut alia quauis corporis afflictione. Atqui Deus nusquam imperauerat, non solū in specie aliqua certa vota, sed ne in genere quidem vlla vota: & tamen vota spontè facta Deo grata esse, perspicuum est, tum ex eo, quòd iubet sibi reddi, tum ex illa Prophetæ cohortatione: *Vouete, & reddite Domino Deo vestro.* Psalm. 75. Falsum igitur est quod Aduersarij passim scribunt; opera indebita, siue nō imperata diuinitus, minimè Deo placere.

Insigne QVOQVE est exemplum S. Ioannis Baptistæ, cuius vestis, pili camelorū erant; cibus, locustæ; lectus, humus; domus, desertum. Matth. 3. Luc. 3. & Marc. 1. NEQVE poterunt Aduersarij in Scripturis ostēdere, vbi Deus tantam vitæ asperitatem imperauerit; vt omninò fateri cogamur, eiusmodi labores spontè susceptos fuisse, atque ad opera supererogationis pertinuisse. NEQVE illud dici potest; respicientiam, ac vitæ nouitatem eos labores postulasse. Nam nec S. Ioannes vnquam à Deo alienus fuerat, vt conuersione, & respicientia, ac vitæ nouitate indigeret: neque conuersio, ac vitæ nouitas, ex sententia præcipuè Aduersariorum, tantam seueritatem requirit. Ioannes igitur quia pœnitentiam prædicaturus venerat; vt eam non solū verbo, sed etiam exemplo prædicaret; *Elegit, vt scribit CHRYSOSTOMVS, homil. 10. in Matthæum, Vestem, & victum, ac reliquam vitam compunctioni, & pœnitentiæ accommodatam.* & placuisse Deo eiusmodi vitam, testis est Christus ipse, qui Ioannem Matth. 11. & Luc. 7. mirificè laudauit.

Huc etiam pertinet Annæ illius exemplum, quæ, vt Lucas scribit, cap. 2. *Non recedebat à templo, ieiuniis & obsecrationibus seruens, die ac nocte.* Nam à templo non recedere, & perpetuò ieiunare, & orare, non erat in lege Domini vsquam imperatum: & tamen hæc opera indebita, & supererogationis, fuisse cultum Deo gratum, ex verbis Euangelij satis apertè colligitur. Neque enim Euangelista in laudibus eius mulieris posuisset, assidua illa ieiunia, & preces, & in templo commorationem; neque dixisset, illam Deo seruisse ieiuniis, & orationibus, nocte ac die; nisi opera illa cultum  
Dei

Dei esse credidisset. OMITTO alia plurima, quæ & per  
obuia sunt, & à nobis alibi annotata.

PORRÒ veteres Patres, afflictiones istas carnis non im-  
peratas in particulari, sed spontè assumptas, apertissimè lau-  
dant, & ad cultum Dei pertinere dicunt.

TERTULLIANVS in lib. de resurrectione carnis, seras &  
aridas escas, & reliquam corporis afflictionem, sacrificia esse  
Deo grata, scribit. Gregorius NAZIANZENSIS in epist. ad  
Hellenium, scribens de quibusdam sanctis viris, qui aut nun-  
quam homines videbāt, aut totos viginti dies sine cibo trāsi-  
gebant, aut integro anno in oratione stabant: quæ certè o-  
pera non sunt diuinitus imperata: *Talis, inquit, est Christi*  
*pars, talis passionum Christi fructus, quem ipse è terra ad Pa-*  
*trēm defert; religionis, inquā, Christiane columen, populi do-*  
*cus, mundi fundamētum, cum caelestibus pulchritudinibus e-*  
*legantia propemodum certans.* AVGVSTINVS homil. 29. in  
lib. 50. homiliarum, eleemosynarum largitionē, sacrificium  
vocat. Idem, siue quicumq; fuit auctor, in lib. de dogmatibus  
Ecclesiasticis, cap. 68. *Pro amore castigandi corporis, abstinē-*  
*tibus à vino vel carnibus, nihil credere meriti accrescere; non*  
*hoc Christiani, sed Ioniniani est.* At profectò à carnibus, &  
vino abstinere, non est diuinitus imperatum. Leo serm. 2. de  
ieiunio decimi mensis: *Pro consummata, inquit, perceptione*  
*omnium fructuum dignissimè largitorum, eorum Deo conti-*  
*nentia libamen offertur.* quo loco S. Pontifex, sacrificium, ac  
per hoc, cultum Dei, ieiunium illud appellat, quod certū est  
non esse à Deo Christianis impositum. DENIQVE, pleni  
sunt libri Patrum eiusmodi testimoniis.

POSTREMO, accedit etiam ratio. Nam si Deo placent  
opera, quæ ipse neque in genere, neque in specie imperauit,  
modò cum debitis circumstantiis fiant, vt paulò antè osten-  
dimus de votis; quantò magis certum erit, placere Deo, quæ  
ipse saltem in genere imperauit, qualia sunt, Oratio, Ieiunium, &  
Eleemosyna, & quæ ad ista reuocantur? ARGV-

MENTA Philippi soluta sunt capite  
superiore.

(:)

CAPVT